

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ  
BAKİ DÖVLƏT UNIVERSİTETİ**

**«Diplomatiya və müasir  
inteqrasiya prosesləri» kafedrası**

**İsmayıł Musa**

**Üçüncü hissə**

**CAĞDAŞ BEYNƏLXALQ MÜNASİBƏTLƏR  
VƏ  
AZƏRBAYCANIN XARİCİ SİYASƏTİ**

**Bakı – 2011**

Səh.  
5

Ön söz.....

Giriş ..... 7

## Birinci bölüm. Şimali Azərbaycanın beynəlxalq və regional integrasiya proseslərinə qoşulması ..... 14

Beynəlxalq integrasiya proseslərinə qatılmanın şərtləndirən amillər. – AR-BMT əlaqələri: əsas məqamlar və nəticələr. – AR-ATƏT əməkdaşlığı: problemlər və perspektivlər. – AR-NATO əməkdaşlığının xarakteri və gələcəyi. – Azərbaycan-Avropa Şurası əlaqələri: mərhələlər, çətinliklər, nəticələr. – Azərbaycan Respublikası və Avropa İttifaqı: münasibətlərin durumu və perspektivləri. – AR və İKT: əməkdaşlığın istiqamətləri, nəticələri –Azərbaycanın beynəlxalq və regional iqtisadi qurumlarla işbirliyi

## İkinci bölüm. Ermənistan – Azərbaycan münaqişəsinin nizamlanmasına dair beynəlxalq səylər .... 109

BMT-nin münaqişənin tənzimlənməsi sahəsində fəaliyyəti. – ATƏT-in konfliktin həllinə dair səyləri. – Avropa Şurasının strukturlarında “Dağlıq Qarabağ müzakirələri”. – Avropa İttifaqı və Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi. – NATO və “Dağlıq Qarabağ problemi”. – Dağlıq Qarabağ münaqişəsi və İKT-nin mövqeyi

## Üçüncü bölüm. Azərbaycanın “neft-qaz diplomatiyası”: problemlər, ilkin nəticələr, perspektivlər ..... 258

Beynəlxalq enerji təhlükəsizliyi problemi və neft tariximizin qısa səciyyəsi. – Xarici şirkətlərlə ilkin danışıqlar: problemlər və nəticələr. – AR-in ilk beynəlxalq neft mü-

qaviləsi (“Əsrin kontraktı”) və sonrakı sazişlər. – Xəzərin hüquqi statusu ətrafında diplomatik çəkişmələr. – Azərbaycan (Xəzər) neftinin Avropaya nəqli (marşrutları) problemi. – “Nabucco” layihəsi: maraqlar, problemlər, perspektivlər. – “Neft-qaz diplomatiyası”nın ilkin nəticələri: baxışlar və mövqelər

## Dördüncü bölüm. Azərbaycan Respublikasının Qərb dövlətləri ilə münasibətləri ..... 476

Böyük Britaniya ilə münasibətlər: əsas istiqamətlər və nəticələr. – Fransa və Almaniya ilə münasibətlər: problemlər və əməkdaşlıq. – Belçika və Norveç krallıqları ilə əlaqələr. – Mərkəzi və Şərqi Avropa dövlətləri ilə əməkdaşlıq: qarşılıqlı maraqlar və işbirliyi. – ABŞ-la münasibətlərin xarakteri və perspektivləri

## Beşinci bölüm. Azərbaycan potsovet məkanı dövlətlərarası əlaqələr sistemində ..... 535

AR-in MDB-yə qəbulu prosesi. – GUAM: məqsədlər, problemlər, perspektivlər. – Azərbaycan-Rusiya münasibətləri yeni tarixi şəraitdə: problemlər və perspektivlər. – Azərbaycan-Gürcüstan tərəfdaşlığı və “Qafqaz Evi” problemi. – AR-in Ukrayna, Moldova və Baltikyanı postsoviet respublikaları ilə ikitərəfli əlaqələri. – MDB-nin gələcəyinə dair baxışlar və mövqelər

## Altıncı bölüm. Azərbaycanın Türk dünyasına inteqrasiyası prosesi ..... 582

Türk dövlət başçılarının Zirvə görüşləri. – Türk dövlətləri və topluluqlarının ənənəvi (illik) “Dostluq, qardaşlıq və işbirliyi” qurultayları. – Türk dünyasındakili inteqrasiyanın aparıcı yönəleri və ilkin nəticələri. – Azərbaycan-Türkiyə strateji tərəfdaşlığı: uğurlar, problemlər, perspektivlər – AR-in Mərkəzi Asiyanın türk dövlətləri ilə əlaqələri. –

qaviləsi (“Əsrin kontraktı”) və sonrakı sazişlər. – Xəzərin hülquqi statusu ətrafında diplomatik çəkişmələr. – Azərbaycan (Xəzər) neftinin Avropaya nəqli (marşrutları) problemi. – “Nabucco” layihəsi: maraqlar, problemlər, perspektivlər. – “Neft-qaz diplomatiyası”nın ilkin nəticələri: baxışlar və mövqelər

## **Dördüncü bölüm. Azərbaycan Respublikasının Qərb dövlətləri ilə münasibətləri..... 476**

Böyük Britaniya ilə münasibətlər: əsas istiqamətlər və nəticələr. – Fransa və Almaniya ilə münasibətlər: problemlər və əməkdaşlıq. – Belçika və Norveç krallıqları ilə əlaqələr. – Mərkəzi və Şərqi Avropa dövlətləri ilə əməkdaşlıq: qarşılıqlı maraqlar və işbirliyi. – ABŞ-la münasibətlərin xarakteri və perspektivləri

## **Beşinci bölüm. Azərbaycan potsovet məkanı dövlətlərarası əlaqələr sistemində ..... 535**

AR-in MDB-yə qəbulu prosesi. – GUAM: məqsədlər, problemlər, perspektivlər. – Azərbaycan-Rusiya münasibətləri yeni tarixi şəraitdə: problemlər və perspektivlər. – Azərbaycan-Gürcüstan tərəfdaşlığı və “Qafqaz Evi” problemi. – AR-in Ukrayna, Moldova və Baltikyanı postsoviet respublikaları ilə ikitərəfli əlaqələri. – MDB-nin gələcəyinə dair baxışlar və mövqelər

## **Altıncı bölüm. Azərbaycanın Türk dünyasına inteqrasiyası prosesi..... 582**

Türk dövlət başçılarının Zirvə görüşləri. – Türk dövlətləri və topluluqlarının ənənəvi (illik) “Dostluq, qardaşlıq və işbirliyi” qurultayları. – Türk dünyasındakili inteqrasiyanın aparıcı yönəri və ilkin nəticələri. – Azərbaycan-Türkiyə strateji tərəfdaşlığı: uğurlar, problemlər, perspektivlər – AR-in Mərkəzi Asiyanın türk dövlətləri ilə əlaqələri. –

Türk dünyasında xarici integrasiyanı əngəlləyən səbəblər və  
ÜmumTürk birliyinin gələcəyinə dair baxışlar

**Yedinci bölüm. Azərbaycanın xarici siyasetinin**

**Asiya istiqaməti ..... 664**

Azərbaycan Respublikası-İran münasibətləri: əlaqələrin xarakteri, problemlər, perspektivlər. – Azərbaycan-İsrail əlaqələri: qarşılıqlı maraqlar və ilkin nəticələr. – Azərbaycanın ərəb və Afrika dövlətləri ilə əməkdaşlığı: başlıca məsələlər və istiqamətlər. – AR-in Cənubi və Şərqi Asiya dövlətləri ilə əlaqələri: əsas məqamlar və perspektivlər.

Çapa imzalanmışdır: 17.02.2011.

Kağız formatı 60x84 1/16. Həcmi 48,5 ç.v. Sayı 500.

«Bakı Universiteti» nəşriyyatı,  
Bakı ş., AZ 1148, Z.Xəlilov, 23.